

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ

خلاصه مباحث گذشته

خلاصه کلام مرحوم امام در تصویر قدر جامع طبق قول به صحیح این شد که لفظ صلاة برای مرکب اعتباری وضع شده است که نه از حیث ماده و نه از حیث هیئت تعیین نداشته و هر دو لاینشرط هستند.

در ادامه فرمود: امکان بیان جامع عرضی برای هیئت مذکور به نام عبادت مخصوص نیز وجود دارد که در نتیجه هر چند ایشان تصریح ندارد اما می توان گفت اجزاء در موضوع له دخالت ندارند کما این که مرحوم بروجردی به این مطلب تصریح داشتند. خلاصه این که لفظ صلاة برای عبادتی که از حیث مواد و هیئت لاینشرط هستند وضع شده است.

بررسی طریقه پنجم

نسبت به طریقه مذکور چند ملاحظه وجود دارد:

الف- هر چند مرحوم امام تقسیمات خوبی را بیان نمود اما روح کلام ایشان به کلام مرحوم آخوند و مرحوم اصفهانی (رحمهما الله) بازگشت دارد؛ یعنی مرحوم آخوند فرمود: هر چند نمی دانیم موضوع له چیست اما اثر آن را می دانیم. مرحوم اصفهانی نیز فرمود: شارح در موضوع له لحاظ ابهام نموده است که معنای آن ماده و هیئت لاینشرط است.

ب- با قطع نظر از این مطلب مرحوم امام موضوع لهی را بیان نمود که ماده و هیئت آن روشن و مشخص نیست و تنها برای آن یک جامع عرضی تصور نموده اید در حالی که معلوم نیست معنا و محصل آن چیست؟!

به بیان دیگر چیزی را موضوع له قرار داده اید که مورد فهم مخاطب نیست چون مخاطب ملفت به معنایی که شما برای نماز ذکر نمودید یعنی عبادت مخصوص است اما این که عبادت مخصوص چیست را نمی داند و لفظ صلاة نیز دال بر آن نیست.

البته مرحوم والد فرمود: این کلام در صلاة غرقى جریان ندارد و بنابر آن چه در تهذیب الاصول نقل شده است ایشان این مطلب را قبول دارد.

تا این جا قدر جامع ذکر شده توسط مرحوم آخوند، مرحوم اصفهانی، مرحوم عراقی، مرحوم بروجردی و مرحوم امام (رحمهم الله) را بیان و در تمامی آن ها مناقشه نمودیم پس روشن شد افراد صحیح صلاة دارای قدر جامع نیستند. بحث بعد این است که ببینیم آیا اعمی ها قادر به تصویر قدر جامع هستند یا خیر؟!

وَصَلَّى اللّٰهُ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّآلِهِ الطَّاهِرِينَ